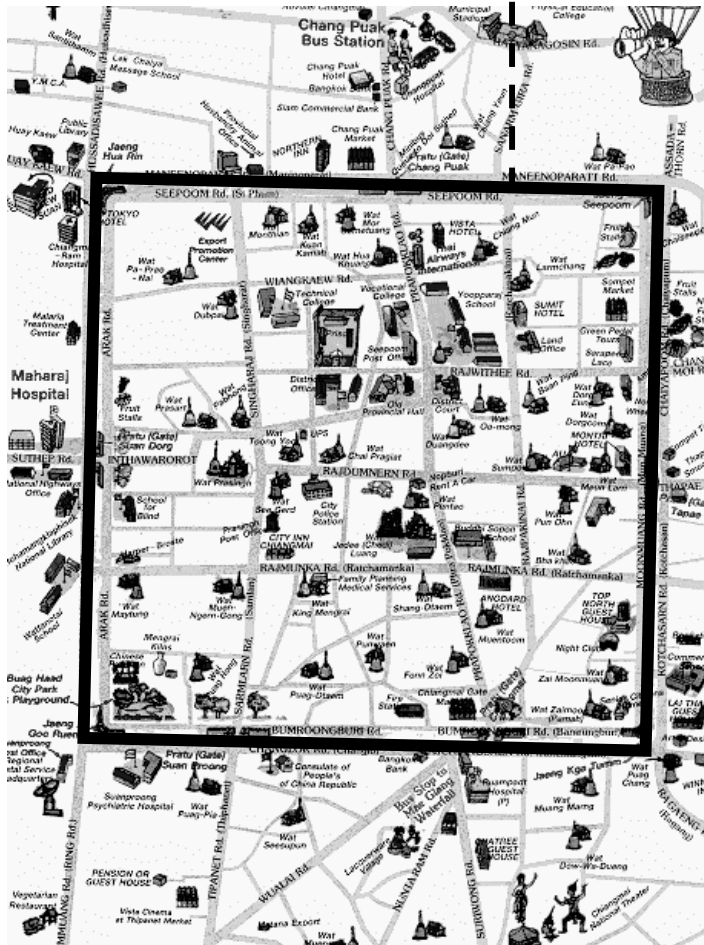

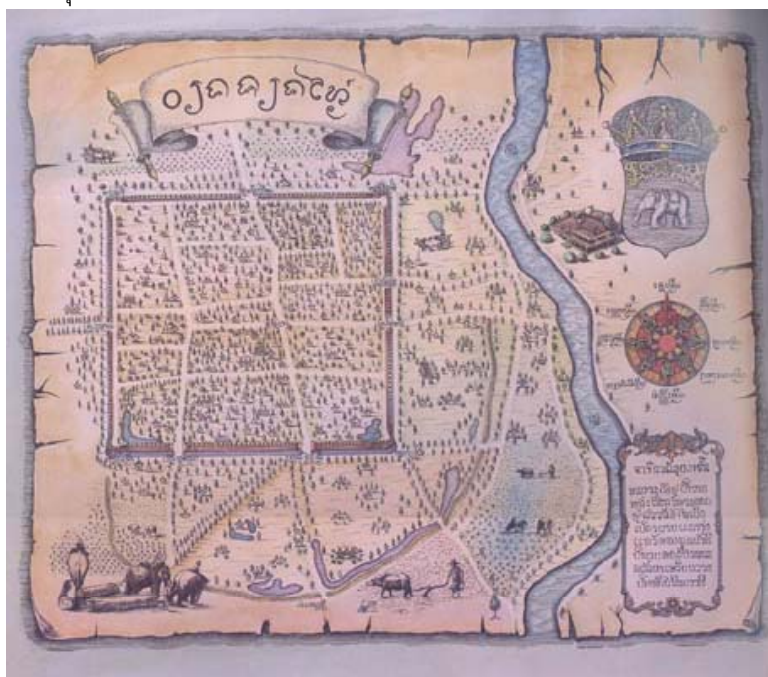

ภาพที่ 2.37 ตำแหน่งสถานที่ท่องเที่ยวในเขตพื้นที่ศึกษา ที่มา: Chaingmai-Chiangrai Magazine

2.4.1 ข้อมูลด้านประวัติศาสตร์ของเมือง

เชียงใหม่เป็นเมืองที่มีประวัติยาวนาน กษัตริย์ผู้ทรงสร้างนครเชียงใหม่ คือ “พญาเม็งราย” ทรงรวบรวมบ้านเมืองบนแผ่นดินล้านนาไทย ทรงเห็นที่ราบอันอุดมสมบูรณ์ริมฝั่งแม่น้ำปิง บริเวณป่าเชิงดอยสุเทพเป็นที่ราบกว้างใหญ่ จึงดำริสร้างเมืองใหม่ที่แห่งนั้น โดยพญาเจ้าเมืองแห่งเมืองพะเยาและพญาร่วงแห่งกรุงสุโขทัย มาร่วมวางผังด้วย เริ่มสร้างเมืองเชียงใหม่ ณ วันที่ 12 เมษายน พ.ศ. 1839 ลักษณะการวางผังเมืองสอดคล้องกับชัยภูมิและความเชื่อทางโหราศาสตร์ คือ คัมภีร์มหาทักษา ใช้เวลาการสร้าง 4 เดือน และพญาเม็งราย ชื่อนามเมืองนี้ว่า “นพบุรีศรีนครพิงค์เชียงใหม่” ในปี พ.ศ. 2101 ยุคปลายราชวงศ์เม็งราย พระเจ้าบุเรงนองกษัตริย์ของพม่าได้ยกกองทัพมาโจมตี และยึดเมืองเชียงใหม่ไปเป็นเมืองขึ้นนานร่วม 216 ปี จนถึงสมัยพระยาการเมืองและพญาเจ้าบ้าน ทำการขับไล่พม่าออกจากเมืองเชียงใหม่และเชียงใหม่ได้สำเร็จ พระยาการเมืองเป็นเจ้าเมืองเชียงใหม่ ต่อมาในปี พ.ศ. 2476 พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้โปรดปฏิรูปการปกครองหัวเมืองประเทศราช ได้ยกเลิกการมีเมืองประเทศราชในภาคเหนือ จัดตั้งการปกครองแบบมณฑลเทศาภิบาล เรียกว่า มณฑลพายัพ เป็นจังหวัดเชียงใหม่

ในปี พ.ศ. 2478 เมื่อมีการจัดตั้งเขตชุมชนใหม่ สถาปนาเทศบาลนครเชียงใหม่ได้มีมติให้ยกสุขาภิบาลเมืองเชียงใหม่ขึ้นเป็นเทศบาลนครเชียงใหม่ มีพื้นที่รับผิดชอบ 17.50 ตารางกิโลเมตร ต่อมาเทศบาลนครเชียงใหม่ได้เจริญมากขึ้น มีชุมชนหนาแน่นและขยายตัวออกไปโดยรอบ ดังนั้นในปี พ.ศ. 2526 จึงได้มีพระราชกฤษฎีกายกเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ออกเป็น 40.216 ตารางกิโลเมตร และใช้มาจนถึงปัจจุบัน

ภาพที่ 2.38 แสดงแผนที่เมืองเชียงใหม่ในอดีต

2.4.2 ข้อมูลด้านประวัติศาสตร์เกี่ยวกับถนน

เชียงใหม่เป็นเมืองประวัติศาสตร์ที่มีการวางผังเมืองบนพื้นฐานความเชื่อ ในตัวเมืองเชียงใหม่และรอบคูเมือง กำแพงเมืองชั้นนอกและชั้นในนั้นถูกเชื่อมต่อกัน โดยมีแม่น้ำปิงเป็นเส้นทางสายหลักในการติดต่อกับกรุงเทพฯ (สมโภช อ่องสกุล 2528) ต่อมา ในสมัยรัชกาลที่ 5 ได้รับอิทธิพลในการวางผังเมืองจากยุโรปและอเมริกา จึงเริ่มมีการปรับปรุงวางผังเมืองกรุงเทพฯ ให้เป็นเมืองสมัยใหม่ ด้วยการสร้างเส้นทางคมนาคมระบบต่างๆ อาทิการตัดถนนหนทาง และการสร้างทางรถไฟจากกรุงเทพฯ ไปยังภาคต่างๆ (อัน นิมมานเหมินทร์ 2528)

เชียงใหม่มีอายุ 700 กว่าปี จากภาพถ่ายในประวัติศาสตร์ เชียงใหม่ในอดีตก่อนที่จะมีการนำรถยนต์มาใช้มีลักษณะเป็นเมืองคนเดิน คือ มีการสัญจรที่ใช้การเดินเป็นหลัก ประกอบการใช้วัว ช้าง เกวียน และเรือ ลักษณะเมืองมีขนาดพอเหมาะ ถนนแยกต่างๆ สะพาน แม่น้ำถูกใช้เป็นที่สาธารณะ เช่น ตลาด พื้นที่ประชาคม พื้นที่กิจกรรม พื้นที่งานบุญ ประเพณีที่หลากหลาย

ภาพที่ 2.39 ถึง 2.44 ภาพถ่ายถนนที่พาโนอดีตและปัจจุบัน

เชียงใหม่
มีได้ชื่อว่าเป็น
เมืองการค้ามาแต่

โบราณ ถนนสายการค้าที่สำคัญได้แก่ ถนนช้างคลานและถนนท่าแพที่ยังคงเหลืออาคารเก่าในอดีตให้เห็น ช่างกว่า 80 ปีที่แล้วถนนสายต่างๆ ของเชียงใหม่ผู้คนนิยมเดินทางด้วยการเดิน ส่วนการใช้จักรยานหรือรถถีบจะมีน้อยมากใช้เฉพาะกับคนมีเงินมีฐานะนับเป็นเรื่องเท่อย่าบอกใคร (เชียงใหม่นิวส์ 2545)

การพัฒนาเปลี่ยนแปลงถนนภายในเมืองเชียงใหม่เริ่มมีขึ้นเมื่อช่วง พ.ศ. 2464 ภายหลังรถไฟสายเหนือได้มาถึงเชียงใหม่ เส้นทางจากตัวเวียงไปสถานีรถไฟจึงเริ่มคึกคักด้วยธุรกิจการค้า มีการปรับปรุงถนนระหว่างเมืองเป็นทางรถยนต์ ส่งผลให้เชียงใหม่เติบโตเป็นเมืองที่มีการอัตราการเจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว และประสบกับปัญหาการพัฒนากระบวนโครงข่ายถนนเพื่อแก้ไขปัญหาจราจรไปพร้อมกับการอนุรักษ์ร่องรอยทางประวัติศาสตร์ ประเด็นดังกล่าวจึงกลายเป็นหัวข้อสำคัญในการอนุรักษ์ถนนหนทางในเมืองเชียงใหม่ (สุเมธ ชุมสาย ณ อยุธยา 2528) อาคารพาณิชย์ที่เป็นส่วนประกอบของถนนสายหลักในเมืองเชียงใหม่ในอดีตเริ่มมีการพัฒนาตั้งแต่ พ.ศ. 2426 เริ่มจากริมถนนท่าแพ และขยายไปตามถนนสายหลัก เช่น ช้างม่อย ริมแม่น้ำปิง ถนนวิชยานนท์ ถนนช้างเผือก จนมาถึงบริเวณถนนห้วยแก้ว ถนนสุเทพเมื่อมหาวิทยาลัยเชียงใหม่เข้ามาตั้งอยู่ (อัมภางค์ ปรารณานนท์ 2537) หลังจากเชียงใหม่ได้รับการยกระดับเป็นเมืองหลักของภาคเหนือ ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 7 ได้ขยายตัวอย่างมาก การเพิ่มภาคธุรกิจและประชากรมีผลต่อการเพิ่มการใช้รถในเขตเมืองโดยไม่มีระบบขนส่งมวลชนรองรับ มีการขยายตัวของเมืองอย่างไร้ทิศทาง ทำให้เกิดการขยายถนนในเขตเมืองเส้นสำคัญเกือบทุกสาย ทั้งด้วยการเวนคืนที่ดินเพิ่มและการลดขนาดทางเท้าหรือตัดเกาะกลางถนนออก ทำให้ถนนหลายสายในเมืองเชียงใหม่เป็นถนนที่ไม่ปลอดภัย (อัมภางค์ ปรารณานนท์ 2537)

2.4.3 ขนาดและที่ตั้ง

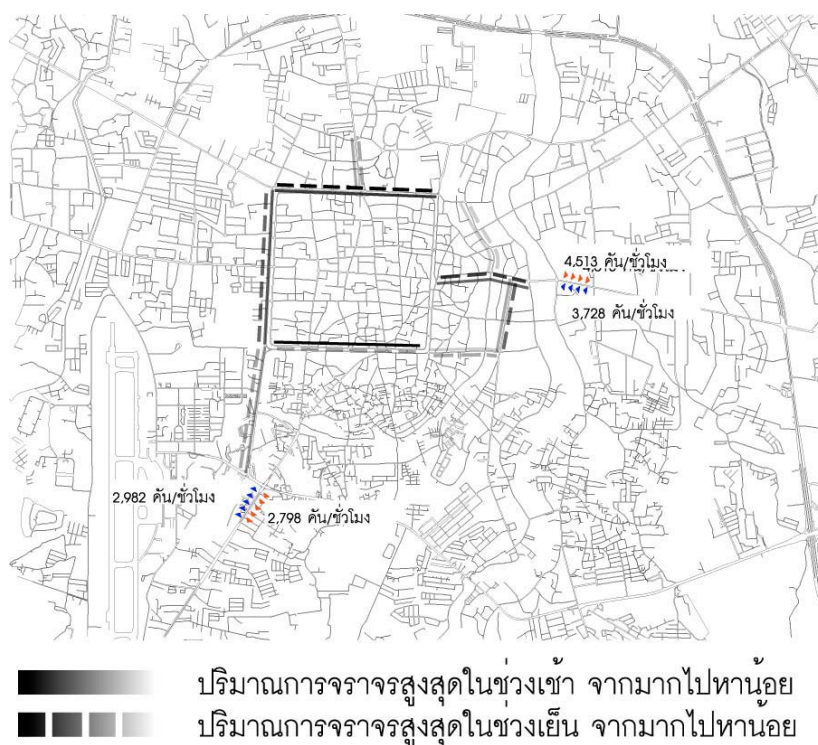
เทศบาลนครเชียงใหม่มีพื้นที่ประมาณ 40 ตารางกิโลเมตร ตั้งอยู่บริเวณที่ราบลุ่มแม่น้ำปิงตอนกลาง เชิงดอยสุเทพ มีแม่น้ำปิงไหลผ่านใจกลางเมืองในแนวเหนือ-ใต้ ชุมชนดั้งเดิมหรือบริเวณเมืองเก่าตั้งอยู่ทางฝั่งตะวันตกของแม่น้ำปิง ต่อมาได้ขยายข้ามมาทางฝั่งตะวันออกของแม่น้ำ ภายหลังจากตัดถนนอ้อมเมือง ได้พัฒนาออกไปตามเส้นทางคมนาคมโครงข่ายสิ่งสาธารณูปโภคสภาพที่แท้จริงแล้ว ชุมชนเมืองเชียงใหม่ในปัจจุบันไม่ได้คงอยู่แต่เฉพาะในเขตเทศบาลเท่านั้น แต่ได้ขยายออกไปตามบริเวณชานเมืองและชนบทโดยรอบ

2.4.4 การปกครองและประชากร

แบ่งเขตการปกครองเป็น 4 แขวง 14 ตำบล มีประชากรรวม 150,837 คน (เทศบาลนครเชียงใหม่ 2546)

2.4.5 ข้อมูลโครงสร้างพื้นฐานด้านการจราจร

จำนวนรถยนต์และรถจักรยานยนต์จดทะเบียนในปี 2542 มี 671,466 คัน เพิ่มขึ้นจากปี 2538 ร้อยละ 19.1 เชียงใหม่เป็นศูนย์รวมกิจกรรมทางเศรษฐกิจหลายประเภท ทำให้มีปริมาณของการเดินทางทั้งภายในเมืองและระหว่างเมืองค่อนข้างสูง โดยเฉพาะการเดินทางภายในเขตเมืองเพื่อประกอบกิจกรรมของประชาชน จะเกิดขึ้นในช่วงชั่วโมงเร่งด่วน คือ ช่วงระหว่างเวลา 7.00 น. – 9.00 น. และ 15.00 น. – 18.30 น. ซึ่งเป็นสาเหตุที่ทำให้การจราจรติดขัดในหลายบริเวณ จากการสำรวจนับปริมาณการจราจรในชั่วโมงต่างๆของวัน มีปริมาณการจราจรในช่วงเช้าเข้าเขตเทศบาล 19,533 คันต่อชั่วโมง ปริมาณการจราจรนอกเขตเทศบาล 6,835 คันต่อชั่วโมง ในช่วงเย็น ปริมาณการจราจรจะสลับทิศทาง ความเร็วเฉลี่ยในการเดินทางเส้นทางลัดเข้า-ออกเมืองต่ำกว่า 15 กิโลเมตรต่อชั่วโมง และมีความยาวติดในช่วงชั่วโมงเร่งด่วนเกินกว่า 300 เมตร

ภาพที่ 2.45 แสดงสภาพการจราจรภายในเขตเมืองเชียงใหม่

เส้นทางจราจร	ปริมาณการจราจรสูงสุด (คัน/ชั่วโมง)		ปริมาณการจราจรขาเข้า (คัน/ชั่วโมง)		ปริมาณการจราจรขาออก (คัน/ชั่วโมง)	
	เข้า	เย็น	เข้า	เย็น	เข้า	เย็น
สี่แยกสนามบิน จากถนนเชียงใหม่-ฮอด			2,982	1,143	989	2,798
ถนนเจริญเมืองบริเวณสะพานนวรัฐ			3,728	2,675	2,751	4,513
ถนนโชตนานบริเวณแยกประตูช้างเผือก	2,197	2,254				
ถนนมหิดล	2,849	2,171				
ถนนมณีพรัตน์	3,678	3,651				
ถนนบุญเรืองฤทธิ์	3,460	2,506				
ถนนบำรุงบุรี	3,004	2,206				
ถนนท่าแพ	3,437	3,070				
ถนนศรีดอนไชย	1,553	2,062				
ถนนช้างคลาน	2,656	2,470				
ถนนวิชยานนท์	1,437	1,755				

ตารางที่ 2.1 สถานการณ์การจราจรจังหวัดเชียงใหม่ชั่วโมงเร่งด่วน ที่มา: เทศบาลนครเชียงใหม่ 2545

2.4.6 ข้อมูลพื้นฐานด้านเศรษฐกิจ

โครงสร้างทางเศรษฐกิจและรายได้ประชากร

รายการ	จังหวัดเชียงใหม่	ภาคเหนือ
ขนาดของครัวเรือนโดยเฉลี่ย	3.1	3.4
รายได้เฉลี่ยต่อเดือน (บาท)		
ต่อครัวเรือน	9,243	8,652
ต่อคน	3,009	2,538
รายจ่ายเฉลี่ยต่อเดือน (บาท)		
ต่อครัวเรือน	7,477	7,318
ต่อคน	2,434	2,146
อัตราร้อยละค่าใช้จ่ายต่อรายได้	80.9	84.6

ตารางที่ 2.2 รายได้ รายจ่ายเฉลี่ยในจังหวัดเชียงใหม่ ปี 2543 ที่มา : สำนักงานสถิติจังหวัดเชียงใหม่

2.4.7 การท่องเที่ยว

ในปี 2544 มีผู้มาเยี่ยมเยือนจังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 2,322,896 คน แยกเป็นคนไทย 938,576 คน คิดเป็นร้อยละ 40 เป็นชาวต่างประเทศจำนวน 1,384,320 คน คิดเป็นร้อยละ 60 ในช่วงเดือนพฤษภาคมถึงตุลาคม เป็นช่วงที่มีผู้มาเยี่ยมเยือนน้อย เฉลี่ย 180,665 คนต่อเดือน และในเดือนมิถุนายน เป็นเดือนที่มีผู้มาเยี่ยมเยือนน้อยที่สุด คือ 157,499 คน ช่วงเดือนพฤศจิกายนถึงเมษายนเป็นช่วงที่มีผู้มาเยี่ยมเยือนมากเฉลี่ย 260,484 คน

ต่อเดือน และในเดือนพฤศจิกายน เป็นเดือนที่มีผู้มาเยี่ยมเยียนมากที่สุด คือ 251,929 คน การท่องเที่ยวก่อให้เกิดรายได้หมุนเวียนในพื้นที่ 37,729.44 ล้านบาท โดยมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อคนต่อวัน 2,734.46 บาท และผู้มาเยี่ยมเยียนมีระยะเวลาพักโดยเฉลี่ย 4.14 วัน (สำนักงานการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย เขต 1, 2544)

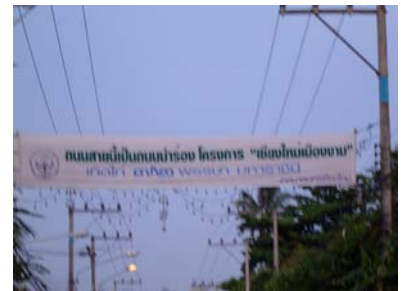
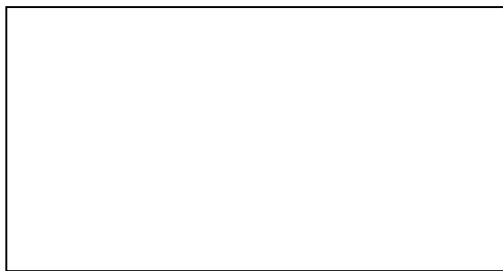
2.4.8 การอุตสาหกรรม

ผลิตภัณฑ์จังหวัดมีแนวโน้มสูงขึ้น เนื่องด้วยนโยบายส่งเสริมอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) และสินค้าหนึ่งผลิตภัณฑ์หนึ่งตำบล (OTOP) และการผลักดันเป็นศูนย์กลางอุตสาหกรรมภาคเหนือ

ผลิตภัณฑ์จังหวัด ตามราคาประจำปี จำแนกตามสาขาการผลิต พ.ศ. 2538 - 2544							
เฉพาะจังหวัดเชียงใหม่				(หน่วย : ล้านบาท)			
สาขาการผลิต	2538	2539	2540	2541 ^P	2542 ^P	2543 ^P	2544 ^P
เกษตรกรรม	8,314	11,078	11,212	11,978	11,552	12,303	13,151
กลีกรรม	5,973	8,672	8,783	9,718	9,160	9,755	10,428
ปศุสัตว์	1,329	1,081	1,079	1,141	1,113	1,185	1,267
ประมง	121	187	114	111	139	148	158
ป่าไม้	0	12	74	3	30	32	34
บริการทางการเกษตร	108	114	107	114	113	120	129
การแปรรูปสินค้าเกษตรอย่างง่าย	783	1,012	1,055	891	997	1,062	1,135
เหมืองแร่และย่อยหิน	441	421	605	427	490	522	558
อุตสาหกรรม	12,364	13,105	13,523	13,443	13,508	14,386	15,378
การก่อสร้าง	7,699	7,568	8,228	4,575	6,867	7,314	7,818
การไฟฟ้าและการประปา	1,435	1,483	1,427	1,422	1,460	1,555	1,662
การคมนาคมและการขนส่ง	5,060	5,805	6,284	6,009	6,101	6,497	6,946
การค้าส่งและค้าปลีก	8,607	9,011	9,185	8,549	9,016	9,602	10,264
การธนาคาร ประกันภัย และธุรกิจ อสังหาริมทรัพย์	5,279	5,756	6,106	7,671	6,585	7,013	7,496
ที่อยู่อาศัย	2,577	2,675	2,721	2,910	2,800	2,982	3,188
การบริหารและป้องกันประเทศ	4,273	4,494	4,779	5,111	4,849	5,164	5,520
การบริการ	15,491	17,214	18,305	19,522	18,555	19,760	21,123
ผลิตภัณฑ์จังหวัด	71,540	78,610	82,375	81,617	81,783	87,097	93,104
มูลค่าผลิตภัณฑ์เฉลี่ยต่อหัว (บาท)	49,715	54,477	56,968	56,287	56,286	59,737	63,770
ประชากร (1,000 คน)	1,439	1,443	1,446	1,450	1,453	1,458	1,460

ตารางที่ 2.3 ข้อมูลผลิตภัณฑ์จังหวัดเชียงใหม่ ปี 2538 – 2544

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

3.1 สรุปรข้อมูลและแหล่งข้อมูลเบื้องต้น

3.1.1 ข้อมูลเบื้องต้น ได้แก่

- ข้อมูลจากการทบทวนทฤษฎีและวรรณกรรม เกี่ยวกับพื้นฐานด้านผังเมืองและการออกแบบชุมชนเมืองที่เกี่ยวกับถนนคนเดิน ข้อมูลกรณีศึกษาของต่างประเทศ ผลการประเมินโครงการถนนคนเดินของหน่วยงานในประเทศ
- ข้อมูลพื้นที่ประกอบด้วย ข้อมูลสถิติ แผนพัฒนาพื้นที่ของเทศบาล ผลการประเมินผลถนนคนเดินในจังหวัดเชียงใหม่
- ความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องเบื้องต้น ได้แก่ ความเห็นของที่ปรึกษาโครงการ ประกอบด้วย ผู้แทนเทศบาลนครเชียงใหม่ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยสำนักงานภาคเหนือ เขต 1 ผังเมืองจังหวัดเชียงใหม่ เจ้าหน้าที่เทศกิจ ตำรวจจราจร เจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชน อาสาสมัคร ตัวแทนผู้ค้าบนถนนท่าแพ

3.1.2 ข้อมูลผังต่างๆ ประกอบด้วย

- ผังแสดงแนวนอนและอาคารในพื้นที่ศึกษา จากสำนักงานผังเมืองจังหวัดเชียงใหม่
- ภาพถ่ายทางอากาศ จากกรมแผนที่ทหาร
- เส้นทางจราจรและเดินรถ จากฝ่ายศูนย์การจราจรด้วยระบบคอมพิวเตอร์ เชียงใหม่
- ผังท่องเที่ยวในเขตเมืองเชียงใหม่ จากการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยสำนักงานภาคเหนือ เขต 1
- แผนที่ผังเมืองเชียงใหม่ จากสำนักงานผังเมืองจังหวัดเชียงใหม่

3.2 การทบทวนข้อมูลเพื่อตั้งคำถามและประเด็นก่อนการออกแบบและสร้างเครื่องมือเก็บข้อมูล

สรุปประเด็นจากบทที่ 1 และ 2 และทำการตรวจสอบว่า ประเด็นต่างๆ นั้น ได้มีการทำการวิจัยหรือมีการสำรวจมาก่อนแล้วหรือไม่ หากมีการสำรวจหรือจัดทำแล้ว จะตรวจสอบว่า ตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยนี้หรือไม่ มีความทันสมัยของข้อมูลเพียงใด หากนำมาใช้ได้จะนำมาใช้เพื่อให้เกิดความซ้ำซ้อน หากยังไม่มี การสำรวจหรือจัดทำ หรือทำแล้วไม่ตรงวัตถุประสงค์ หรือไม่มีความทันสมัยเพียงพอ จะต้องทำการเก็บข้อมูลใหม่ ประเด็นหลักในเรื่องถนนคนเดินตามวัตถุประสงค์มี 3 ส่วน คือ ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม

ด้านสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วยสองประเด็น กล่าวคือ ประเด็นเกี่ยวกับประสิทธิผลด้านการลดมลพิษของถนนคนเดิน และประเด็นเกี่ยวกับการสร้างสภาพแวดล้อมที่ดีแก่เมือง เรื่องการวัดประสิทธิผลการลดมลพิษของถนนคนเดินนั้น มีผลการสำรวจที่ชัดเจนแล้วว่าสามารถลดมลพิษได้ดังกล่าวแล้วทั้งจากกรณีของถนนท่าแพและถนนสีลม (มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ 2545; ธวัชชัย เหล่าศิริหงษ์ทอง 2545) ส่วนด้านการส่งเสริมสภาพแวดล้อมที่ดีแก่เมืองมีผลการสำรวจทัศนคติที่ชัดเจนแล้วว่า มีการรับรู้ว่ามีประสิทธิผลจริงโดยการสำรวจทัศนคติ (เทศบาลนครเชียงใหม่ 2545; พรทิพย์ สุทธาศิริทรัพย์ 2546; มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ 2545) แต่ยังคงต้องมีการตรวจสอบงาน

วิจัยอื่นอีกครั้งว่ามีผลกระทบต่อพื้นที่ข้างเคียงหรือไม่อย่างไร และยังไม่มีการบันทึกภาพเป็นหลักฐาน จึงต้องเก็บข้อมูลภาพถ่ายเพิ่มเติม

ด้านเศรษฐกิจ ประกอบด้วย 3 ประเด็นหลัก คือ ประสิทธิภาพด้านจำนวนของผู้เข้ามาใช้ ประสิทธิภาพของการก่อรายได้จากการกระตุ้นเศรษฐกิจท้องถิ่นและการสนับสนุนการท่องเที่ยว ซึ่งยังไม่มีการศึกษาออกมาเป็นผลที่ชัดเจน มีเพียงผลการประมาณการด้วยการสังเกตเท่านั้น จึงต้องมีการศึกษาเพิ่มเติม

ด้านสังคม ประกอบด้วยประเด็นหลัก คือ การเพิ่มพื้นที่สาธารณะแก่คนเดินเท้า เพิ่มกิจกรรมทางสังคมที่สร้างสรรค์ และส่งเสริมความเข้มแข็งของศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ต้องมีการศึกษาเพิ่มเติมในส่วนนี้

เมื่อตรวจสอบย้อนกลับไปยังวัตถุประสงค์ของการวิจัยพบว่า ประเด็นข้างต้นสามารถตอบวัตถุประสงค์ข้อ 1 และ 3 คือ เพื่อสร้างฐานความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาถนนคนเดินและศึกษาถึงการเพิ่มศักยภาพ ประสิทธิภาพของถนนคนเดินในเมืองเชียงใหม่

ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ของการวิจัย “เพื่อเสนอแนวทางการเลือกเส้นทางและจัดทำโครงข่ายเส้นทางและกิจกรรมบนถนนคนเดินในเขตเมืองเชียงใหม่” จะต้องมีการสำรวจและประมวลความคิดเห็นเพื่อสร้างเส้นทางและจัดทำโครงข่ายเส้นทางและกิจกรรมบนถนนคนเดินในเขตเมืองเชียงใหม่

3.3 การออกแบบและสร้างเครื่องมือในการเก็บข้อมูล

3.3.1 การสังเกตและเจนนับข้อมูล กำหนดขอบเขตพื้นที่ศึกษาในการลงสำรวจแบบสอบถาม คือ บริเวณถนนคนเดินท่าแพ จังหวัดเชียงใหม่ ตั้งแต่สี่แยกวัดอุปคุตจนถึงบริเวณช่วงประตูท่าแพ ในช่วงเดือนสิงหาคม 2546 เป็นช่วง Low season และบริเวณถนนคนเดินราชดำเนินตั้งแต่แยกสามกษัตริย์ถึงแยกถนนพระปกเกล้า ตั้งแต่บริเวณประตูท่าแพถึงสี่แยกสถานีตำรวจภูธรเชียงใหม่ ในช่วงเดือน เมษายน 2547 ซึ่งเป็นช่วง High season ในวันอาทิตย์ เวลา 13.00 น. - 22.00 น. ใช้สำหรับเก็บข้อมูล ดังนี้

- สภาพแวดล้อมและบรรยากาศของพื้นที่ขณะจัดงาน ใช้วิธีการสังเกตและบันทึกภาพทุกชั่วโมง เพื่อสังเกตความเปลี่ยนแปลง การใช้พื้นที่ การกระจายตัวของคนเดินที่สัมพันธ์กับเวลา
- ปริมาณของผู้เข้ามาใช้ ใช้การนับจำนวนผู้มาใช้ถนนคนเดินทั้งหมดต่อวัน โดยทีมผู้เชี่ยวชาญ การเก็บข้อมูลประจำจุดเข้าถนนคนเดินท่าแพทุกจุดรวมทั้งหมด 16 จุดๆ ละ 2 คน รวม 32 คน และจุดเข้าถนนคนเดินราชดำเนินทุกจุดรวม 18 จุดๆ ละ 1 คน รวม 18 คน เพื่อทำการนับจำนวนผู้เข้าทั้งหมดแยกรายชั่วโมงในช่วง 9 ชั่วโมงตั้งแต่ 13.00 – 22.00 น. เป็นเวลาปิดถนน
- ประสิทธิภาพสัดส่วนนักท่องเที่ยวและคนท้องถิ่น ใช้วิธีสุ่มสอบถามผู้เดินเข้าทุก 5 คนที่จุดทางเข้าถนนคนเดินท่าแพ 16 จุดๆ ละ 2 คน รวม 32 คน ในช่วง 3 ชั่วโมงที่มีการใช้สูงสุด ตั้งแต่เวลา 17.00 – 20.00 น. ว่าเป็นคนท้องถิ่นหรือนักท่องเที่ยว มีภูมิลำเนาจากที่จังหวัดหรือภูมิภาคใด
- ประสิทธิภาพการเงินหมุนเวียน คำนวณจากปริมาณผู้ใช้มาคำนวณกับปริมาณการใช้จ่ายเฉลี่ยต่อคน
- การส่งเสริมผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น ใช้การสังเกต บันทึกภาพ
- กิจกรรมทางสังคมที่สร้างสรรค์และการเข้าร่วมของประชาชน ใช้วิธีสังเกตและบันทึกภาพมุมปกติ โดยทีมนักวิจัยและผู้ช่วยรวม 3 คน
- กิจกรรมทางสังคมที่ส่งเสริมความเข้มแข็งของศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น การเข้าร่วมของประชาชน ใช้วิธีสังเกตและบันทึกภาพมุมปกติ โดยทีมนักวิจัยและผู้ช่วยรวม 3 คน

ภาพที่ 3.1 และ 3.2 แสดงกลุ่มผู้เก็บข้อมูลภาคสนามโดยการสัมภาษณ์ (ขวา)และการนับ (ซ้าย)

- 3.3.2 การวัดพื้นที่เพื่อคำนวณการเพิ่มพื้นที่สาธารณะแก่คนเดินเท้า คำนวณจากแผนที่หาพื้นที่ที่เกิดขึ้น
- 3.3.3 การสำรวจทัศนคติ จากการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า มีการสำรวจความคิดเห็นผู้ประกอบการและผู้อยู่อาศัยบนถนนคนเดินแล้วหลายครั้ง (เทศบาลนครเชียงใหม่ 2545; ชูวงศ์ 2546) ทั้งการทำแบบสอบถามและการสัมภาษณ์เชิงลึก ส่วนความคิดเห็นผู้ปฏิบัติงานมีการศึกษาแล้วเช่นกัน (นภาพร 2546) จึงไม่ทำการเก็บข้อมูลส่วนนี้อีก ในส่วนของคนเดินอันเป็นตัวละครที่สำคัญ พบว่ามีการค้นคว้าอิสระของนักศึกษาคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ที่ดำเนินการแล้ว แต่เน้นเชิงเศรษฐกิจ และมีการวิจัยที่ทำการศึกษาความเห็นของประชาชนเชียงใหม่โดยการสอบถามทางไปรษณีย์ (พรทิพย์ 2546) มีข้อมูลที่ได้มาอีกส่วนหนึ่งเกี่ยวกับด้านสุขภาพ จึงนำมาพิจารณาเพื่อออกแบบสอบถามเพิ่มในส่วนอื่นที่เกี่ยวกับประสิทธิภาพและประสิทธิผลของถนนคนเดินที่มีอยู่ในปัจจุบัน ทิศทางความต้องการด้านการพัฒนาและโครงข่ายเส้นทางถนนคนเดินในอนาคต ใช้การออกแบบสอบถามโดยผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเหมาะสม จัดทำ Pre-Test แล้วจึงเก็บข้อมูลภาคสนามจริง นำมาวิเคราะห์ข้อมูลด้วย SPSS for Windows ในส่วนของแบบสอบถามที่มีตัวเลือก ใช้ผลการวิเคราะห์แบบแจกแจงความถี่เป็นอัตราส่วนร้อยละ และในส่วนคำถามปลายเปิดใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เพื่อหาประเด็น ใช้วิธีแบบสุ่ม (Stratified Random Sampling) แบ่งผู้ถูกสอบถามเป็น คนไทย รวม 300 ชุด ต่างชาติ รวม 100 ชุด รวมเป็น 400 ชุด พื้นที่เก็บแบบสอบถามกำหนดให้ถนนคนเดินท่าแพ แบบสอบถามแบ่งเป็น
- ข้อมูลด้านประชากร ตัวแปร ประกอบด้วย เพศ อายุ ภูมิลำเนา ประเภทเป็นนักท่องเที่ยวหรือคนท้องถิ่น ความถี่บ่อย ช่วงเวลาและเหตุผลในการเลือกช่วงเวลา ระยะเวลา วิธีการเดินทาง เหตุผล
 - ข้อมูลด้านเศรษฐกิจ ตัวแปร คือ การใช้จ่ายเงินต่อวัน ประเภทสินค้าหรือบริการใด ความพึงพอใจ
 - ข้อมูลด้านสังคม ตัวแปร คือ ความรับรู้และพึงพอใจว่า ถนนคนเดินได้ส่งเสริมให้เกิดความเข้มแข็งทางสังคม สร้างโอกาสแก่ประชาชนให้มีกิจกรรมทางสังคมประเภทสร้างสรรค์และกิจกรรมประเภทส่งเสริมความเข้มแข็งของศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น และความสนใจมากน้อยในรายการกิจกรรมต่างๆ ที่มีอยู่ กิจกรรมที่ต้องการให้ส่งเสริมให้เกิดขึ้นหรือให้มีมากขึ้น
 - ข้อมูลความคิดเห็นต่อภาพรวมของถนนคนเดิน ตัวแปร คือ ความคิดเห็นต่อถนนคนเดินปัจจุบัน

- ข้อมูลเพื่อนำไปสู่การทำโครงข่ายถนนคนเดิน ตัวแปร คือ ถนนในเขตเมืองที่ต้องการให้เป็นถนนคนเดินทั้งที่มีแล้วและเพิ่มเติมพร้อมเหตุผลที่เลือก รอบการปิดเป็นถนนคนเดิน เช่น ตลอดเวลา เฉพาะช่วง เฉพาะสัปดาห์ เฉพาะเทศกาล สภาพแวดล้อมที่อยากส่งเสริมให้เกิดขึ้น

ภาพที่ 3.3 และ 3.4 แสดงการเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามและภาพผัง 11 เส้นทาง

3.3.4 การร่วมประชุมสังเกตรณเณในที่มปฏิบัติงานของหน่วยงานท้องถิ่น เพื่อทราบสถานการณ์ในด้านการบริหารจัดการโดยเข้าร่วมประชุมในฐานะผู้สังเกตการณ์ที่สำนักงานเทศบาลนครเชียงใหม่ และรวบรวมผลรายงานการประชุมเป็นข้อมูลต่อไป

3.4 การเก็บข้อมูลภาคสนามและประมวลผล

การเก็บข้อมูลด้วยการแจกแบบสอบถามจะจัดทำขึ้น 2 ครั้ง คือ ในช่วง Low Season เดือนสิงหาคม 2546 และช่วง High Season เดือนเมษายน 2547 การสำรวจทัศนคติจะทำเพียงครั้งเดียวในเดือนสิงหาคม 2546

3.5 การประมวลความคิดเห็นจากผู้เกี่ยวข้อง

ใช้วิธีการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการจำนวน 70 - 100 คน ประกอบด้วยหน่วยราชการ รัฐวิสาหกิจ เอกชน ประชาชน นักวิชาการ นักศึกษา ผู้เชี่ยวชาญจากประเทศเดนมาร์กมาร่วมแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ให้แนวทางการพัฒนา ร่วมออกความคิดเห็นเกี่ยวกับประเด็นถนนคนเดินในเขตเมืองเชียงใหม่ โดยมีการผนวกข้อมูลเอกสารและผลการสำรวจภาคสนามมานำเสนอในการประชุมเพื่อเสนอผลเบื้องต้นแก่สาธารณะ และเป็นข้อมูลแก่ที่ประชุมในการระดมความคิดเพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนา และโครงข่ายเส้นทางถนนคนเดินที่เป็นไปได้

3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล

ใช้การวิเคราะห์เนื้อหาเชิงปริมาณและคุณภาพด้วยการบรรยาย แปรข้อมูลเป็นภาพผังโครงข่ายเส้นทางถนนคนเดินแล้วนำไปประมวล แกะไขและสรุปในรายงานขั้นสุดท้าย

3.7 การสรุปข้อมูล

ปรับปรุงข้อมูลและจัดทำบทสรุปและข้อเสนอแนะในรายงานขั้นสุดท้าย ในรูปของภาคเอกสารและ CD Rom ผังโครงข่ายเส้นทางถนนคนเดินและต้นแบบเอกสารประชาสัมพันธ์โครงการ

บทที่ 4

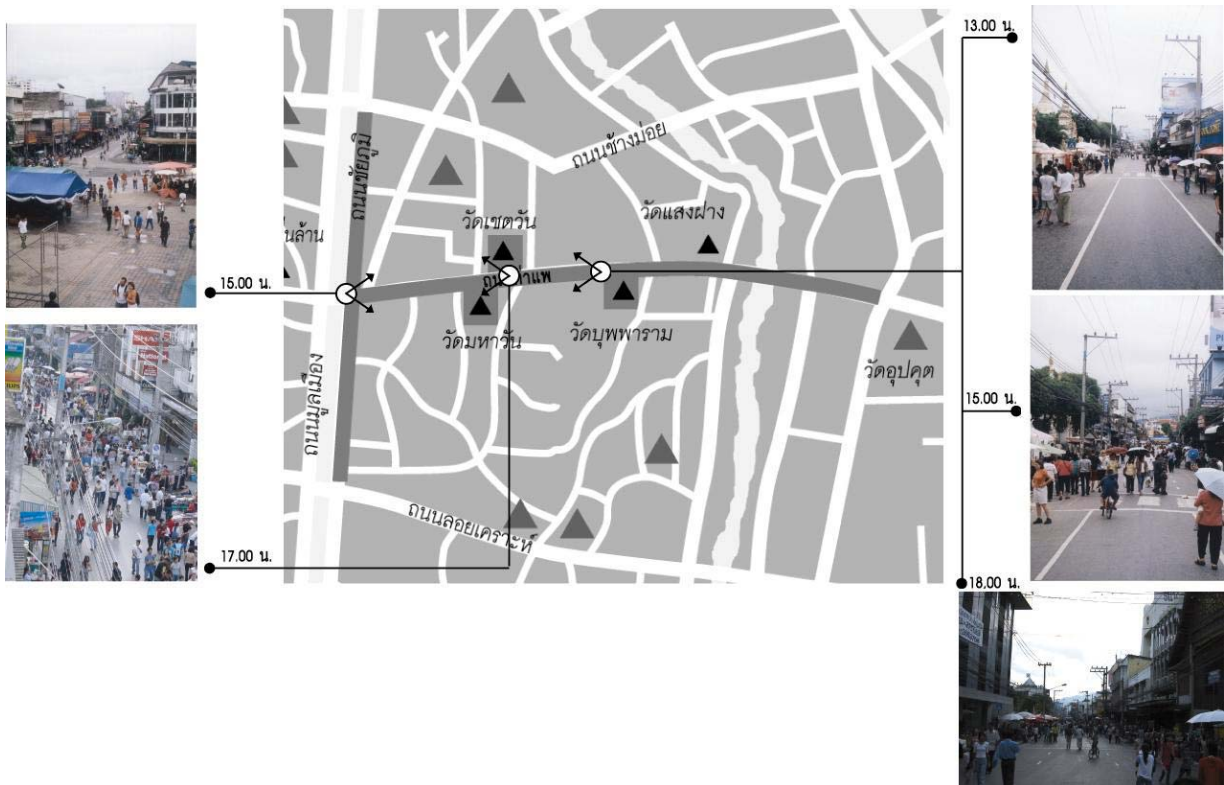
ผลการศึกษา

บทที่ 4

ผลการศึกษา

ผลการศึกษาประกอบด้วย ส่วนต่างๆ ตามระเบียบวิธีวิจัยที่วางไว้ ได้แก่

- 4.1 ผลสำรวจภาคสนาม
- 4.2 จำนวนคนเดินและสัดส่วนคนท้องถิ่นต่อนักท่องเที่ยวจากที่อื่น
- 4.3 ร่างตัวเลือกเส้นทางเบื้องต้นเพื่อใช้ในแบบสอบถาม
- 4.4 ผลการวิเคราะห์แบบสอบถาม
- 4.5 ความคิดเห็นจากการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการนานาชาติ
- 4.6 ข้อมูลผู้ค้าขายบนถนนคนเดิน

- 4.7 การมีส่วนร่วมของประชาชนและเจ้าของร้านค้าบนถนนคนเดิน
- 4.8 การมีส่วนร่วมของวัดในการจัดกิจกรรม

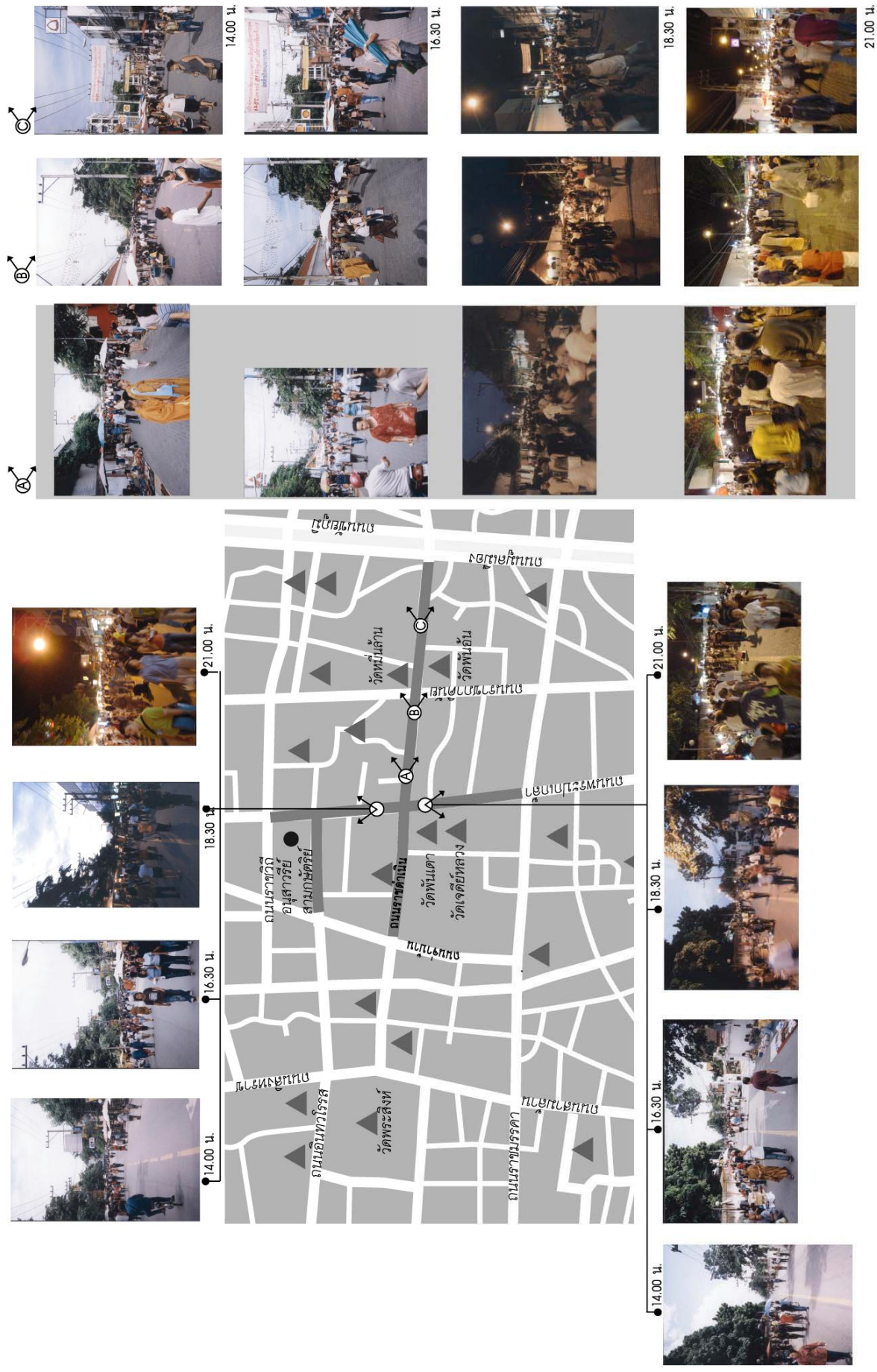
4.1 ผลสำรวจภาคสนาม

4.1.1 การบันทึกภาพ

สภาพบรรยากาศบนถนนคนเดิน ทั้งบนถนนท่าแพและถนนราชดำเนิน ผลเป็นดังภาพที่ 4.1 ถึง 4.4

ภาพที่ 4.2 แสดงบรรยากาศถนนคนเดินท่าแพ

ภาพที่ 4.3 แสดงความหนาแน่นของถนนคนเดินราชดำเนินที่เปลี่ยนแปลงไป